

שיעור חומש

על פרשת השבוע

משיעורי מרן הגאון רבי חיים פיינשטיין שליט"א

ראש ישיבת עטרת שלמה

פרשת נצבים וילך תש"פ

הלשון 'כל האלה הכתובה בספר הזה', דהספר הזה היינו לספר דברים, ואמר דביחיד יחולו הקללות דפרשת כי תבא, אבל בפסוק כ' דמייירי מקללת שבט, וזה השיב ציבור וכלל, וכמו שמצינו דעת ר' יהודה דטומאה הותרה בציבור גם בשבט אחד, וכן מצינו דשבט אחד שהטא בהוראת בית דינו מביא פר העלם דבר של ציבור, ובחטא של ציבור, עליהם חלה התוכחה דפרשת בחוקותי שנאמרה בלשון רבים, והיא הרי אינה כתובה בספר דברים, לכן נקט הלשון 'ככל אלות הברית הכתובה בספר התורה הזה', דהיינו לתוכחה הכתובה בפרשת בחוקותי. (ויעויין באדרת אליהו).

ואמר הדור האחרון וגו' והנכרי אשר יבוא מארץ רחוקה וראו את מכות הארץ היא וגו'. ואמרו כל הגויים על מה עשה ה' ככה וגו'. (כ"ט, כ"א). צריך ביאור למה האריך הכתוב כמה שיאמרו הגויים והנכרי אשר יבא מארץ רחוקה כשיראו את מכות הארץ ותחלוואיה, ומה הנפק"מ כמה שהם אומרים.

ונראה לבאר דהנה אחר הטא המרגלים, כתוב בפרשת שלח שאמר משה רבנו אל ה' 'זהמתה את העם הזה כאיש אחד ואמרו הגויים אשר שמעו את שמעך לאמר, מבלתי יכולת ה' להביא את העם הזה אל הארץ וגו' וישחטם במדבר, ומשום טענה זו ביקש משה רבנו 'ועתה יגדל נא כח ה' וגו' סלה נא לעוון העם הזה וגו', והקב"ה נתרצה בטענה זו וכדכתיב 'ויאמר ה' סלחתי כדברך', וכמו שכתב רש"י שם, כדברך, בשביל מה שאמרת פן יאמרו מבלתי יכולת ה'. ומבואר דטענה דחילול השם, מהמת מה שיאמרו הגויים, הוא פתח לסליחה ומחילה.

אשר לפי זה י"ל דזהו שאמרה תורה, דאמרו כל הגויים והנכרי שיבא מארץ רחוקה, שהעונש בא להם על אשר עזבו את ברית ה', ולא יהא חילול השם בדבר, וממילא לא יהיה כאן פתח למחילה ומליחה, בטענה דחילול השם מהמת מה שיאמרו הגויים, כמו שהיה בחטא העגל, ועל כן כאן לא יאבה ה' סלוח לו.

פרשת וילך

ויכתוב משה את התורה הזאת ויתנה אל הכהנים בני לוי הנושאים את ארון ברית ה' וגו'. (ל"א, ט'). צריך ביאור דכאן כתוב דמסר את ספר התורה לכהנים, ולהלן בפסוק כ"ה כתוב ויצו משה את הלויים נושאי ארון ברית ה' לאמר, לקוח את ספר התורה הזה וגו', הרי דמסר את ספר התורה ללויים ולא לכהנים.

פן יש בכם איש או אשה או משפחה או שבט וגו'. ורבעה בו כל האלה הכתובה בספר הזה ומחה ה' את שמו מתחת השמים. והבדילו ה' לרעה שבטי ישראל ככל אלות הברית הכתובה בספר התורה הזה. (כ"ט, י"ז, כ').

יש לדקדק שכתבתי בפסוק י"ט כתוב 'הכתובה בספר הזה', ואח"כ בפסוק כ' כתוב 'הכתובה בספר התורה הזה', וצריך ביאור למה שינה הכתוב לשונו.

עוד צריך ביאור דאחר שכבר אמר הכתוב שימחה שמו מתחת השמים, כדכתיב 'ומחה ה' את שמו מתחת השמים', מה הוסיף הכתוב כמה שאמר 'והבדילו ה' לרעה מכל שבטי ישראל', ומה יש להוסיף עוד אחר ששמו כבר נמחה מתחת השמים.

ונראה לבאר דשני הפסוקים, איירי משני עניינים שונים, דהנה קודם לכן בפסוק י"ז כתוב 'פן יש בכם איש או אשה או משפחה או שבט', והיינו דהכתוב מדבר הכא משני אופנים, אופן אחד של יחידים דהם איש, או אשה, או משפחה, דכולם הם יחידים, ועוד מדבר הכתוב כאן גם מאופן נוסף של שבט שלם, וכמו שכתוב בפסוק 'או שבט', והנה בשבט הרי איתא בנמו' כבכא בתרא דף קט"ז ע"ב, 'גמירי דלא כלא שיבטא', וכן איתא בתורת כהנים פרשת בחוקותי על הפסוק 'וזכרתי להם ברית ראשונים אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים', דנאמר בזה ברית על השבטים, ששבט שלם לא יכלה כולו.

אשר לפי זה נראה לבאר, דהנה לשון הכתוב בפסוק י"ט הוא 'כי אז יעשן אף ה' וקנאתו באיש ההוא', ומבואר מלשון הכתוב, דפסוק זה מייירי מיחידים, וביחידים הקללה היא 'ומחה ה' את שמו מתחת השמים', אבל פסוק כ' דכתיב 'והבדילו ה' לרעה מכל שבטי ישראל', אשר מזה מבואר דמייירי בקללה על שבט, ובשבט לא שייך קללה של מחיית שמם דהרי גמירי דלא כלא שבטא, ועל כן בשבט הקללה היא ש'והבדילו ה' לרעה מכל שבטי ישראל וגו'.

ולפי זה גם מבואר שפיר החילוק, דבתחילה כתוב 'בספר הזה', ואח"כ כתוב 'בספר התורה הזה', דהנה בנמו' במגילה דף ל"א ע"ב מבואר דחלוקה התוכחה של פרשת כי תבוא, מהתוכחה דפרשת בחוקותי, דהתוכחה דפרשת כי תבא נאמרה בלשון יחיד, והתוכחה דפרשת כי תבא שנאמרה בלשון רבים, והיינו דהתוכחה דפרשת כי תבא שנאמרה בלשון יחיד, מייירי מחטאי יחידים, והתוכחה דפרשת בחוקותי שנאמרה בלשון רבים, מייירי מחטאי ציבור.

אשר לפי זה יש לבאר, דבפסוק י"ט דמייירי מיחידים, אי"כ קאי על התוכחה דפרשת כי תבא שנאמרה בלשון יחיד, לכן נקט הכתוב

עוד צריך ביאור דנשיאת הארון היא מהעבודות שנמסרו ללויים וממשא בני קהת הוא, וכמו שכתוב בפרשת במדבר ונשא, ולא לכהנים, ואיך אומר כאן דהכהנים הם נושאי ארון ברית ה'.
ונראה לבאר בזה על פי מה שכתב בחידושי מרן רי"ז הלוי דבדין נשיאת הארון יש שתי מצות, האחד מצוה לשעתה שנוהג עד בואם לבית עולמים, והוא מדין נשיאת המקדש, ועוד דין נשיאה לדורות שהוא דין בפ"ע של נשיאת הארון, והוא נוהג מעת שבאו לבית עולמים, ודין נשיאת המשכן הוא נמסר ללויים והוא מעבודות הלויים, אבל דין נשיאת הארון לדורות הוא ניתן לכהנים דוקא.
ונמצא דבאמת גם הכהנים וגם הלויים הם נושאי ארון ברית ה', דכמדבר הלויים הם נושאי הארון, ומעת שבאו לבית עולמים

הכהנים הם נושאי הארון. ולפי זה יש לבאר דבאמת גם מסירת ספר התורה הייתה גם לכהנים וגם ללויים, דללויים נמסרה עד שיבואו לבית עולמים, דעד בואם לבית עולמים הלויים הם הנושאים את ארון ברית ה', ונמסרה גם לכהנים שהם יהיו נושאי הארון לאחר שיבואו אל בית עולמים, וזהו שכפל הכתוב הדבר שנמסרה ספר התורה גם לכהנים וגם ללויים, ושניהם נקראים נושאי הארון.
ובזה יש לבאר שינוי הלשון שכתוב אצל הלויים שמשא אמר להם 'לקוח את ספר התורה הזה', ולא כתב כן אצל הכהנים, דאצל הלויים היה ציווי שיקחו השתא, משא"כ אצל הכהנים שהם השתא אינם נוטלים את ספר התורה, ורק לאחר זמן בעת שיבואו לבית עולמים הוא שיקחוהו.

יסוד התשובה - יעשה עצמו כאלו בו ביום נולד

מתוך דברים שנאמרו בשיחת חיזוק בכולל 'מדרש אליהו-אלעד' - אלול תשע"ט

כתוב בפרשת כי תבא שהקב"ה כרת ברית עם ישראל ואמר להם 'היום הזה נהיית לעם', וכתב רש"י בכל יום יהיו בעיניך כאילו היום באת עמו בברית. והנה יש להתבונן דאם אין נכנסים כל יום בברית, למה צריך שבכל יום יהיה בעינינו כאילו היום אנו נכנסים לברית. ובעל כרחך נלמד מזה שכן הוא באמת שבכל יום אנו נכנסים בברית, ובכל יום מתחדש הכריתת ברית, ולא רק שהיה זה כריתת ברית פעם אחת באותה שעה, ומאז ישראל כבר נמצאים בברית עם הקב"ה, אלא בכל יום מתחדש הכריתת ברית, ובכל יום ישראל נכנסים בברית זו עם הקב"ה, וכסדר נכרתת ברית מחודשת בין ישראל לקב"ה.

והגר"א באדרת אליהו כתב על הכתוב בפרשת נצבים 'לעברך בברית ה' אלוֹקֶיךָ ובאלתו אשר ה' אלוֹקֶיךָ כורת עמך היום' וכתב הגר"א 'היום, בכל יום ויום', הרי מבואר בדבריו כמו שביארנו שהכריתת ברית מתחדשת בכל יום ויום.

ויש להוסיף בזה, דזהו יסוד ענין התשובה, דהאפשרות לעשות תשובה הוא משום שכל יום הוא דבר העומד בפני עצמו, וכל יום אינו מצטרף לימים שלפניו, ואינו רק המשך וחשבון אחד עם הימים שלפניו, אלא יש בחינה שכל יום הוא גם עומד לעצמו, ולכן בכל יום יכול לחזור ולשוב אל השם, ואפילו אם בימים שלפניו כן היה בעל עבירה, מרגע זה ואילך יכול הוא לחזור וליעשות צדיק גמור, כי כל עת הוא חשבון בפני עצמו, וממילא אינו תלוי ואינו מושפע במה שהיה בימים שלפניו כן.

והנה רבנו יונה באגרת התשובה כתב 'אדם אשר פשע וחטא ובא לחסות תחת כנפי השכינה ולהכנס בדרכי התשובה, אשכילך ואורך בדרך זו תלך, ביום ההוא ישליך כל פשעיו אשר עשה, ויעשה עצמו כאלו בו ביום נולד, ואין בידו לא זכות ולא תורה, וזה היום תחילת מעשיו, היום יפלט ארחותיו שלא יטו מעגלותיו מדרך הטוב וכו', ואל יבהילוהו רעיוניו ולא יניחוהו לשוב כי יבוש מחטאיו, כי יחשוב איך אוכל להעיז פני ולשוב ואני חטאתי עויתי ופשעתי וכזאת וכזאת עשיתי עברתי ושנתיי ושלתתי עד אין ספורות, ואיך אבא עוד לפניו כבושת גב כי ימצא כן בושתי לעמוד לפניו ואף איך ארמוס חצריו ואיך אשמור חוקיו, אל יחשוב כן, כי המסית יושב כזבוב במפתחי הלב, מתחדש עליו בכל יום, צופה ומביט להכשילו, ומשים לבו לעצה הרעה הזאת, רק יחשוב כי כן מידת הבורא ית' ידו פשוטה לקבל שבים'

והנה בחז"ל (מדר"ר בראשית כ"א, ו') דרשו מהכתוב 'ועתה ישראל מה ה' אלוֹקֶיךָ שואל מעמך וגו'' אין ועתה אלא תשובה. ושאל החפץ חיים בשלמא במה שכתוב 'ליראה את השם' נכלל גם תשובה, אבל היכן נרמז ענין התשובה בתיבת 'ועתה'.

ולפי דברי רבנו יונה יש לבאר דנרמז בזה יסוד התשובה, דדרך היצר הרע להסית את האדם מהתשובה בטענות איך יוכל להעיז פניו אחר שמלא סאתו בחטאים ועונות ופשעים ורבו עונותיו מנשא עצמו פשעיו מספר, והתשובה לזה כתב רבנו יונה שיראה את עצמו כאילו בו ביום נולד וזה היום תחילת מעשיו, ולפי זה אפשר לבאר דזה נרמז במה שכתוב 'ועתה', דהיסוד של תשובה הוא שאינו מביט על העבר ואינו חושב על מה שהיה כבר, אלא ברגע זה הוא כתינוק שנולד, ואם כן היסוד של תשובה הוא 'ועתה' שהוא נותן בלבו רק את מה שעכשיו ולא את העבר.

אלא שבאמת יש להתבונן בזה, דאם אינו כנוולד בו ביום ואין זה תחילת מעשיו, איך ישים עצמו כן, ואפשר דבאמת אינו כן אבל מכל מקום זהו עצה איך שיעלה ביד האדם לשוב בתשובה.

אמנם לדברינו נראה דאין זה רק עצה בעלמא, אלא באמת הוא כן, דאמנם הוא צריך כפרה ותיקון על העבר, אבל מכל מקום לגבי העתיד אין זה נוגע ואינו שייך, ומרגע זה הוא מחדש את מצבו ואת דרגתו ושב לדרך השם, וכל יום ויום הוא זמן העומד לעצמו, הוא עומד לעצמו מצד הכריתת ברית, וממילא גם לגבי קיום הברית ושמירת המצות הוא חשבון חדש וענין העומד בפני עצמו, ולגבי חשבון זה וקיום הברית המחודשת הוא כנוולד מחדש והיום הוא תחילת מעשיו.